

Es tractava que fos un bar restaurant obert pràcticament sempre. S'anunciava un "esmerado servicio a la carta" per a la clientela d'una certa categoria. L'estil de la casa no va tardar a quedar palès: qualitat, un tracte familiar i un racó per a tothom. A fi que no hi faltés res, no es va oblidar els billars, joc que gaudia a Barcelona d'una tradició molt arrelada. Hi havia una taula per a caramboles i una taula de xapó, les dues prestigiadades amb el segell reconegut de l'obrador històric del mestre ebanista Monforte.

cap aquell Negrín president de govern i veí, que intentava manar des d'una torre de la Diagonal, entre Tuset i Ariau- per tal de beure's una copa.

Curiosament els problemes van esclatar tan bon punt van entrar les tropes d'ocupació, malgrat que tothom sabia que el tarannà de Pastor era apolític. Uns "angelets" del mateix ram, per gelosia o per rebaixar la competència, el van denunciar per roig. No li va sortir pas de franc la jugada, sinó que li van clausurar durant tres mesos

mo, en tornar d'una llarga estada que havien fet a Sant Feliu de Codines per fugir del perill bèl·lic. L'ambient que a la immediata postguerra hi havia al pasatge Lluís Pellicer era molt diferent als carrers Muntaner i Londres: oferia visualment la imatge i també l'aroma ben bé de poble. Amb la bodega Orpinell, una botiga de queviures, el ramat de cabres que una bona dona portava a pasturar a Villarroel/Londres i les tancava als baixos de la casa i sobretot el perfil que de sobte prenia durant els dies de la festa major

Si un grup d'amics s'entaulaven per fer una partida de cartes, tot i no estar permès, es feia la vista grossa; es tractava d'una diversió arrelada, que també el franquisme havia prohibit, però la casa sabia que no hi hauria el perill que allò degenerés en un cau de joc. Era el 1956 quan uns quants companys de primer curs de la carrera de Dret em van por-

tar al Velódromo per jugar una tarda al pòquer. Van passar l'estona tranquils, arrecerats a l'entresòl, fumant sense parar i "punxant" amb lentitud per no més endevinar un punt del perfil d'uns números que permetien anar a totes o plegar. Ens va agradar. Vam repetir. I no perquè guanyés vaig emportar-me un record dolç, gens ennuolat; se'm va imposar llavors la imatge d'un espai que et feia sentir gairebé com a casa, però acompanyat de molta gent, que no feien gens de nosa i en canvi atorgaven caliu i originalitat al local.

El bar, amb un ventall de clients fidels però que també es renovaven malgrat els canvis generacionals, va saber fer front a les modes, les noves competències, els canvis d'usos i costums i el pas inexorable d'un temps sempre sever. Déu n'hi do. Tot i tenint en compte que es podia asseure's amb tota comoditat a taula, romandre-hi tota la tarda, llegir la premsa, tot pel preu gairebé simbòlic d'un cafè, amb gerro d'aigua fresca inclòs, la qual cosa era joc de

poques taules, el cert era que el Velódromo no oferia massa possibilitats. I Manuel Pastor fill mai no s'havia sentit atret per tot això. No havia passat de pintar, amb blanc d'Espanya i bona lletra damunt del gran mirall, a última hora del diumenge a la tarda els resultats de la quiniela. El cert era que ni tenia vocació ni s'entenia amb un pare que, fins que va morir el 1980, encara baixava de casa per vigilar de prop el ritme del negoci. De bon començament va encarrilar la vida per uns altres camins ben diferents.

Fou precisament en aquells anys quan, potser pel valor afegit de l'antiguitat i sobretot pel to atractivament acollidor, es va posar de moda entre la joventut. Els caps de setmana no s'hi cabia i el públic vessava descaradament damunt el carrer, imatge que va contribuir a ser la publicitat més eficaç. Fins que l'estiu de 2000 va coincidir amb la jubilació d'un Manuel Pastor Salvat que no volia ser amoïnada amb problemes laborals, com els que havia patit per exemple amb un cambrer. S'havia proposat descansar tranquil i sense cap mena de problema, i com que no ho necessitava, va tancar d'un dia per l'altre. En aquests termes precisos m'ho va venir a explicar a la redacció del diari, per tal que publicués la notícia. I va afegir que no era irreversible, en estar obert a considerar una oferta raonable de compra.

Per sort **Moritz** no solament va fer una proposta raonable, sinó que va exhibir una sensibilitat exquisida per conservar aquest establiment històric, fet que, en ser conegut, va omplir d'esperança a molta més gent de la que cabia imaginar.

projectes
vint-i-quatre

El Velódromo

PAISATGE AMB VELÓDROMO

Lluís Permanyer

El Velódromo va aixecar la porta el 1933. Allò era ja una altra cosa i no calia ser tan arrauxat ni tenir tanta valentia. Ho dic en relació amb el fet de l'arribada de la família Pastor al barri a la fi del segle XIX. Quin desert, mare de Déu!

Manuel Pastor i Pilar Boné, un jove i dinàmic matrimoni, havien decidit jugar-se-la: van abandonar el poble nadiu de Rubielos de Mora (Terol) i es van traslladar a Barcelona per començar una nova vida. I en arribar es van posar tot seguit a fer allò que sabien: cuinar. Per aquesta raó van obrir una "casa de comidas" al xamfrà dels carrers de Muntaner i Londres, banda Llobregat i muntanya. La van batejar Casa Manolo. Cal reconèixer que era un rètol poc imaginatiu, però no era menys cert que hi havia en aquell rodal ben poca gent que el pogués llegir. El més important era, al cap i a la fi, que s'hi mengés bé i abundant; oferien una

cuina senzilla, directa i honrada, sense pretensions. I de ben segur que els amos eren simpàtics, la qual cosa resultava decisiva per aconseguir que els clients, ben tips, encara se n'anesin molt contents. Sempre tinc present que un Nèstor Luján en la seva maduresa gastronòmica em confessava: "El que s'agraeix més en un establiment com cal és sentir-se ben rebut i atès".

El panorama que els Pastor van trobar no era gaire estimulant.

L'Eixample en aquella època ja estava encarrilat; i la part central, sobretot la Dreta i la part baixa de l'Esquerra començava a fer goig. La resta estava per fer.

Els primers pobladors del territori que havia projectat Cerdà amb el seu Pla avantguardista havien estat anomenats "protomàrtirs de l'Eixample". S'ho havien passat malament. El doctor Mendoza, que va tenir la pensada d'anar a viure a la part alta del carrer d'Enric Granados, a tocar París, va perdre la clientela, tot i que havia fet imprimir unes targetes de visita amb plànol i tot.

Manuel Pastor Boné s'havia casat amb Maria Salvat Sagarra i el 1935 va néixer al pis de dalt Manuel, on encara viu; aquell mateix any la mare va deixar d'estar al peu de la caixa.

l'establiment, després d'haver sofert els interrogatoris a la Via Laietana i el tancament al calabós. En fi, que el seu destí estava fatalment sentenciat. La salvació, però, li va venir de la mà dels veïns, però sobretot d'un militar d'alta graduació que no havia passat gana durant la guerra incivil gràcies a la seva generositat, i va declarar a favor seu.

Manuel Pastor es va adonar llavors que res no seria ja igual que abans, i van canviar també el ritme del local, sense abandonar-ne l'estil. Es va acabar allò de tenir obert nit i dia. I va eliminar el servei de restaurant, en haver-se atipat de ser perseguit i multat per inspectors de la Fiscalia de Tasas i tenir el convenciment que ja mai no podria mantenir la qualitat que s'havia imposat des d'un bon principi. Un exemple senzill i banal ens donarà avui el grau del clima de l'època. En haver-li descobert al rebost sis panets de pa blanc, li van imposar una multa de mil pessetes del 1945 per panet.

Manuel Pastor Salvat recorda molt bé el que va trobar al voltant del Velódro-

Doncs bé, els voltants de Casa Manolo era llavors un territori no pas estimulant ni engrescador. És cert que hi havia ja alguns edificis rellevants i alguna casa, però hi mancava el més important: el teixit urbà.

En primer lloc cal recordar que allò no era Barcelona, malgrat que era a punt de ser-ho; pertanyia al terme municipal de Gràcia. L'agregació va tenir efecte el 1898.

Encara no s'havia inaugurat l'Hospital Clínic.

A prop hi havia la Granja Experimental i el Jardí Botànic, que ocupava els terrenys que avui apareixen limitats pels carrers de Urgell, Villarroel, Londres i plaça Francesc Macià. S'hi havia traslladat el 1854, procedent del carrer de la Cera.

L'enorme i potent vapor Can Batlló, inaugurat el 1869, ja havia fracassat com a indústria tèxtil i era a punt de ser inaugurat de nou per Alfons XIII com a Escola Industrial.

L'Asil Duran era a la Travessera i tancava el carrer de Tuset, on romandrà fins a la guerra incivil. I és que la Diagonal de fet s'acabava a la rambla de Catalunya. La perllongació fins a Aribau va ser fruit del dinamisme i la tenacitat d'un ciutadà, Vicenç Moragas i Rodés.

La torre Company, que després esdevindrà clínica del doctor Colet i a continuació Museu de l'Esport, al xamfrà de Buenos Aires i Casanova, no serà projectada per l'arquitecte Josep Puig i Cadafalch fins al 1911.

Aquell any va ser publicat per la revista "Stadium" un plànol amb tots els equipaments esportius que llavors hi havia a Barcelona. Situava el camp de l'Espanyol entre els carrers Londres, Casanova, Muntaner i París, el mateix on abans jugava el Barça, que llavors ja s'havia traslladat a Indústria (avui París), entre Urgell i Villarroel.

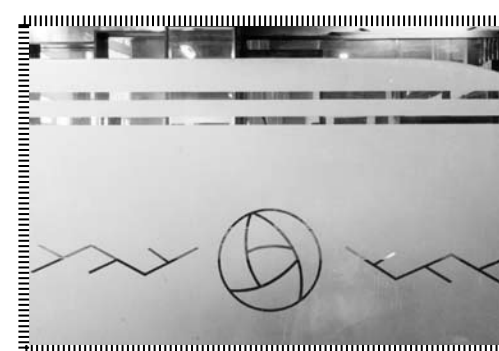
I al costat mateix de Casa Manolo hi havia el Parque de Los Sports, un velòdrom que el 1909 havia estat projec-

tat per l'arquitecte modernista Manuel J. Raspall. Va durar tan poc, que ja no apareixia al plànol publicat per "Stadium". Potser per això el 1913 li van encarregar El Sport, una construcció polivalent, en què també s'hi feien curses de toros, i que l'any següent fou transformada en la Monumental.

El carrer era el terreny de jocs per a la canalla, i per això els qui seran aviat celebritats futbolístiques llavors xutaven per aquell entorn: l'Alcàntara al carrer Enric Granados i Zamora les parava totes al carrer de Còrsega.

Bé, aquest era el panorama de l'entorn que emmarcava Casa Manolo. Tot i la relativa poca població, els Pastor no afluixaven, sempre estaven al peu del canó, es van guanyar la simpatia dels clients i així, de mica en mica, l'establiment es va anar acreditant. El senyor Manolo fill, com li deien els del barri, era tan servicial que arribava a l'extrem de dur el cafè a domicili, ja que molts empresaris no consideraven adient ni exemplar deixar la feina per anar a fer "un carajillo". I no el portava fred, ja que anava veloç amb la bicicleta de carreres: la safata a la mà esquerra i, a voltes, la dreta ni tan sols agafava el manillar, sinó que se l'havia ficat a la butxaca.

Manuel Pastor Boné, el fill, que havia nascut ja a Barcelona el 1901, a mesura que s'anava fent confirmava un caràcter fort, molta personalitat i gens dependent dels pares; més aviat el contrari. Va perfilar la seva joventut amb els aires de l'aventura i un punt de bohèmia. I per això no va ser gens estrany que un bon dia confessés als pares que no pensava pas esclavitzar-se entre plats i olles: volia rodar i conèixer món, quan més lluny millor. Sospito que aquella declaració els deuria deixar gelats, però sabien que no hi havia res a fer per fer-lo canviar de propòsit.

Aquell noi havia estat seduït pel mar, volia tastar el que allò significava i frisava per descobrir-ne la grandiositat; no es tractava, per tant, d'anar simplement a viure-hi a prop de comprar-se una barqueta per anar a pescar o, fins i tot, d'atrevir-se a vorejar la costa. No, el noi tenia empenya i va voler conver-

tir-se en mariner de debò, dels qui emprenen grans i llargues travessies. I així fou com des del 1916 va navegar pels més llunyans i gegantins oceans. Hi tenia tirada i ho va viure amb passió.

La mort del pare i ja ben viscuda l'aventura, el llop de mar va tornar a port i tornà a casa. Era el 1921.

Casa Manolo s'havia acreditat, era un bon negoci amb clara tendència creixent. Aquest fet junt amb el seu temperament de plantejar-se desafiaments el va portar a no triar el camí planer, ni seguir el negoci dels pares, sinó replantejar-lo amb un altre objectiu més ambiciós. I per aquesta raó va adquirir un solar veí, el de Muntaner, 213.

Aquest solar feia cantonada amb el passatge, que des del 1929 es deia Lluís Pellicer. Abans havia rebut el nom de Modolell, propietari de la zona; no deuria ser gaire important, ja que poc després havien tingut la temptació de rebatejar-lo amb el d'Extremeña, que per sort no va quallar. Pellicer, barceloní nascut el 1842 i mort el 1901, havia estat un dels millors dibuixants del seu temps, la qual cosa el va portar a ser, gràcies a la fotografia que encara no s'havia incorporat a la premsa, un

dels il·lustradors més sol·licitats. Tot i que es deia Josep Lluís, sempre li és escamotejat el primer nom, ja que ell l'evitava sempre que podia i per això no l'emprava mai per firmar la seva obra.

Aquell passatge és dels més antics de l'Eixample i segons Francesc Solà i Forch, un veí de tota la vida i que ha deixat escrits els seus records, ja existia abans del Pla Cerdà. I és que en ser jurisdicció municipal de Gràcia havien posat dempeus als terrenys del propietari Modollell la fàbrica de teixits Miralles, que va arribar a comptar amb mig miler d'obers. Alguns d'aquests treballadors, per evitar haver de fer cada dia la llarga caminada d'anar i venir a la indústria, van instal·lar-se a viure en unes casetes ben menudes enlairades en unes parcel·les d'allà mateix, constituint així l'embrió del que després esdevindria passatge.

Ja urbanitzat dins del Pla Cerdà, aquest passatge aviat es va omplir de venedors ambulants, principalment peixateres. També hi havia adobadors de paraigües i d'olles, un esmolet i un drapaire. Al costat mateix, al xamfrà de Muntaner amb Diagonal hi havia un solar on un cabrer tancava els ani-

mals dins d'una barraca, al mateix lloc on després va haver el bar i restaurant Can Quimet.

Quan Manuel Pastor Boné va comprar el solar que marcava la cantonada de Muntaner/Lluís Pellicer, el panorama que ja oferia el passatge era el següent:

Núm. 11. Casa Eudald Dachs. 1920. Arnau Calvet, arquitecte. Planta baixa.

Núm. 15. Casa Ramir Gènova. 1902. Manuel Guitart Codorniu, mestre d'obres.

Núm. 17. Casa Ramir Gènova. 1903. Manuel Guitart Codorniu, mestre d'obres.

Núm. 17 bis. Casa Ramir Gènova. Manuel Guitart Codorniu, mestre d'obres.

Núm. 19. Casa Francesca Monistrol. 1928. Lluís Girona, arquitecte.

Núm. 22. Casa Benet Calvet. 1915. Josep Masdeu, mestre d'obres. Planta baixa i pis.

Núm. 23/25. Casa Manuel Fransitorra. 1877. Planta baixa.

Llavors va contractar un arquitecte que li projectés un edifici raonable, funcional i ben còmode: dos pisos; arran de terra per al negoci i l'altre per viure-hi.

Si havia de menester engrandir-lo cap amunt, ja hi seria a temps.

A l'hora de batejar el local també va confirmar la seva personalitat i el gust pel risc. En efecte, va prescindir de Casa Manolo, malgrat ser tan conegut i acreditat. La seva afeció per la bicicleta que ja li venia de nen, tot i que no sabem si va arribar a rodar per aquella pista veïna que havia projectat l'arquitecte Raspall, el va induir a posar un rètol que evidenciava sentimentalisme i originalitat: Velòdrom.

El local va ser decorat amb classe: colors càlids i molta fusta, auster, elegant, amb una barreja lleugera de clàssic i d'art déco, que era evident en la retolació del nom. El local no era gran ni petit, però gaudia d'una rara intensitat. A més, l'entresòl li atorgava un encís, en permetre així evitar que es descobrís tot de bat a bat al primer cop d'ull. Però encara hi havia més, ja que l'accés al pla superior apareixia servit per una imponent i rotunda escala de caoba, que dominava amb autoritat l'entorn. No és exagerat sentenciar que el Velòdrom tenia un punt de misteri i era molt agradable, hospitalari i còmode. Hi havia lloc per a tothom, en el sentit que oferia racons i llocs acollidors.